

GESTALTNINGSPROGRAM FÖR VALT ALTERNATIV KORSNINGSAÅTGÄRD VÄG 233/250

Skinnskattebergs kommun, Västmanlands län

2023-11-02

Projektnummer: 174396

Trafikverket

Postadress: Gasverksgatan 7 A, 721 30 Västerås

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921

Dokumenttitel: Gestaltningsprogram för valt alternativ, Korsningsåtgärd väg 233/250, Skinnskattebergs kommun, Västmanlands län

Författare: Rejlers Sverige AB

Dokumentdatum: 2023-11-02

Ärendenummer: TRV 2023/18894

Projektnummer: 174396

Version: 1.0

Kontaktperson: Christoffer Klingstål, Trafikverket

Omslagsfoto: Google Streetview

Innehåll

Sammanfattning	4
1. Bakgrund och förutsättningar	5
1.1. Bakgrund	5
1.2. Förutsättningar	6
2. Övergripande	7
3. Anpassning till landskapet	8
3.1. Landskapsbilden	8
3.2. Kulturvärden	9
3.3. Naturvärden	10
4. Trafikantupplevelser	10
5. Sidoområden	10
5.1. Slänter	10
6. Detaljer och utrustning	11
7. Drift och underhåll	11
8. Förteckning över åtgärder som behöver studeras vidare i fortsatt projektering och byggskede	11

Sammanfattning

Korsningen mellan väg 250 och väg 233 föreslås byggas om, från en fyrvägs korsning till två trevägs korsningar. Korsningen kallas Gunnilbokorset och ligger på landsbygden öster om Skinnskatteberg, Västmanlands län,

Väg 250 samt 233 löper varierande längs öppna landskap med kalhyggen, åkrar och spridd bebyggelse kantad av lövträd samt längs stängda partier av barrskog. Själva Gunnilbokorset är belägen i ett storskaligt öppet ruralt landskapsrum omgiven av åkermark och skog.

Ett antal miljöer med byggnader är utpekade i Kulturarvskartan för Västmanland. Fyra byggnader belägna söder om korsningen utpekas som särskilt värdefulla: en gästgivargård med kringliggande byggnadsenheter.

Ombyggnationen består i att en av korsningens väganslutningar flyttas från kanten av skogsmarken ut till öppen odlingsmark. Två befintliga infarter till fastigheter ansluter till den del av väg 250 som flyttas. Kvarvarande väg ges ny utformning för att möjliggöra fortsatt angöring till fastigheterna. Gästgivargården samt övriga byggnader med kulturhistoriskt värde bedöms inte påverkas negativt av vägens omläggning.

Gestaltungsåtgärderna syftar till att vägen ska ges en naturlig förankring på platsen. Den nya delen utformas med en naturlig angöring till befintliga vägar.

Vägen utförs upphöjd jämfört med odlingsmarken, och med samma släntlutning som befintliga vägar. Slänter besås med fröblandningar som ger ängsvegetation eller långgräs, vilket bidrar till biologisk mångfald samt ger ett positivt upplevelsevärde för dem som färdas på vägen.

En bullerutredning ska utföras som kan medföra att bullerskydd ska uppföras på fastigheterna i korsningens närhet. Eventuella bullerskydd ska utformas med materialval och kulörer som anknyter till bebyggelsens formspråk och historia. Materialval bör i första hand vara svensk furu som antingen hålls obehandlad eller målas med faluröd slamfärg. Andra material som passar i denna bygd är svart skiffersten, granit och gjutjärn.

1. Bakgrund och förutsättningar

1.1. Bakgrund

Korsningen mellan väg 250 och väg 233 kallas Gunnilbokorset och är en fyrvägs korsning på landsbygden öster om Skinnskatteberg, Västmanlands län.

Väg 250 sträcker sig från Kungsör till Fagersta. Vägen passerar genom större samhällen, som till exempel Kungsör, Köping och Kolsva. Delar av sträckan är utpekade som regionalt viktiga vägar för arbetspendling inom länet.

Väg 233 sträcker sig från Kopparberg till Ramnäs. Vägen passerar genom samhället Skinnskatteberg. Hela sträckan är utpekad som rekommenderad väg för farligt gods. Vägen tillhör även det funktionellt prioriterade vägnätet för godstransporter mellan korsningen väg 68, norr om Skinnskatteberg och Ramnäs.

Gunnilbokorset har ett stort behov av att ses över. Under de senaste åren har ett flertal kundärenden inkommit med synpunkter på trafiksäkerheten. Korsningspunkten har även varit relativt olycksdrabbad.

Aktuellt projekt omfattar ombyggnad av Gunnilbokorset till två förskjutna 3-vägs korsningar.

1.2. Förutsättningar

1.2.1. Befintlig miljö

Korsningen ligger mellan åker- och skogsmark i kanten av en rullstensås, Färnaåsen, som löper i nord-sydlig sträckning längsmed väg 250 och korsas av väg 233. Korsningspunkten väg 233/250 ligger inom området för dricksvattenförekomst Färnaåsen (SE663063-150247). Färnaåsen är en sand- och grusförekomst och uppnår god kvantitativ och kemisk status (VISS, 2021). Förekomsten ligger inom vattenskyddsområdet Färna.

Korsningen angränsar till riksintresse för friluftsliv Färnaområdet. Cirka 200 meter norr om korset, finns ett skogligt biotopskyddsområde. Rödlistad skogsalm växer i skogsbrynet nordväst om vägkorset. En rastplats finns väster om korsningen på norra sidan. Avståndet är 70 meter till närmaste bostad söder om korsningen. Inga vattendrag eller sjöar finns i direkt anslutning till korsningen. En elledning korsar strax norr om korsningen och över väg 233. Utmed Gunnilboån finns rester av en gammal hytta, och Västergårdens gamla tomt cirka 300 meter från korsningen visar på att Gunnilbo har en rik historia.

Enligt SGU:s jordartskarta utgörs jorden inom uppdragets område mestadels av isälvsediment eller postglacial silt. Sydöst om den befintliga fyrvägs korsningen utgörs jorden av glacial lera.

1.2.2. Befintlig anläggning

Korsningen mellan väg 250 och väg 233 i Skinnskattebergs kommun kallas Gunnilbo-korset, och är en fyrvägs korsning på landsbygden med referenshastigheten 80 km/h.

Vägbredden för väg 250 är ca 6-6,5 m. Vägbredden för väg 233 är ca 8 m. Båda vägarna är försedda med kantstolpar.

Trafiken från väg 233 är reglerad med stopplikt mot väg 250. Väg 233 är försedd med bullerräfflor med varierat intervall inom ett avstånd av 300 m i vardera riktning från korsningspunkten. Väg 233 är även, utöver ordinarie vägmärken, försedd med varningsmärke A40 med tilläggstavla "Olycksdrabbad korsning" samt förvarnande vägmärke B1 med tilläggstavla "Stopp 200 m/ Stopp 100 m" i respektive riktning mot korsningen.

2. Övergripande

Gestaltningssprogrammet utgår från tidigare framtagen landskapsanalys och gestaltningssavsikter, redovisade i PM Gestaltningssavsikter, daterad 2023-03-31.

Områden som inte listats ovan, men som påverkas av ombyggnationen beskrivs nedan.

Landskapsbilden påverkas lokalt genom att en av korsningens väkanslutningar flyttas från kanten av skogsmarken ut till öppen odlingsmark.

Sydost om Gunnilbokorset finns ett grusat vägområde med industriell karaktär, med anslutande skogsväg i sydlig riktning. Befinligt infart från väg 250 påverkas.

Ett antal miljöer med byggnader är utpekade i Kulturarvskartan för Västmanland. Fyra byggnader, belägna söder om korsningen och med infarter mot väg 250, utpekade som särskilt värdefulla: En äldre bagarstuga uppförd 1800-1869, en gästgivargård med anor från 1600-talet med tillhörande bostadshus enligt uppgift ombyggt 1840, tillhörande stall samt en tillhörande bod. Väg 250 löper till stora delar i en sträckning som har kontinuitet sedan lång tid tillbaka. På sträckan förbi gästgiveriet har förståelse för vägens sträckning ett kulturhistoriskt värde,

3. Anpassning till landskapet

3.1. Landskapsbilden

Väg 250 löper utmed skogskanten och ett öppna kulturlandskapet. Ombyggnationen medför att en av korsningens väganslutningar flyttas ut i det öppna landskapet.

Figur 3.1 Ungefärligt läge för eventuellt lokaliseringalternativ. Modifierad från ©Lantmäteriet (u.å.). [Flygfoto].

Landskapsbilden i området bedöms innehålla ett högt värde. Ett genomförande av vägplanen bedöms medföra en obefintlig till liten negativ effekt på landskapsbilden.

Lokalt kommer planerad verksamhet att ge en påverkan på landskapsbilden. Det öppna landskapsrummet delas upp och blir fragmenterat. En mindre areal av åkermarken kommer att styckas av, vilket medför att avstyckad del inte kommer att kunna brukas som odlingsmark. För att uppnå erforderlig fri sikt måste röjning eller slätter utföras i en sikttriangel. En omställning av ytan till en slåttrad gräsyta, där ängsflora med fördel ingår, skulle bidra med ekosystemtjänster för pollinerande insekter. Blommande väglänster kan även bidra till ett positivt upplevelsevärde för trafikanter.

Den relativt korta sträckan med ny vägsträckning medger inte att profilen kan anpassas till odlingsmarken, utan den ny vägsträckan ges likartad utformning som anslutande vägar. Det innebär att den nya vägen utformas något upphöjd i förhållande till odlingsmarken med liknande släntlutningar som befintliga vägar. Det ger en naturlig anslutning av den nya väganläggningen till den befintliga trafikmiljön.

Den del av väg 250 som utgår, ska i delar kvarstå men med ändrad funktion. Den ska utgöra infartsväg till angränsande fastigheter. Den befintliga vägen minskas i längd och ges en annan utformning.

Sammantaget bedöms en liten negativ konsekvens på landskapsbilden uppstå.

Figur 3.2 Ny väg och angöring till befintliga infarter

3.2. Kulturvärden

I anslutning till väg 250 finns befintlig bebyggelse med kulturhistoriska värde, inbäddad i grönska och lövträd. Trafikplatsens ombyggnation innebär ingen avverkning av skog och boendemiljön för de närbelägna fastigheterna blir oförändrad. Bebyggelsestrukturen och de enskilda byggnaderna bedöms inte påverkas negativt, inte heller den grönstruktur som omger dem. Om befintlig vegetation blir påverkad under produktionstiden ska återställning ske till befintligt skick, så att befintliga kulturvärden behålls.

Väg 250:s sträckning förbi gästgiveriet behålles i befintligt läge, och det nya läget påbörjas efter att gästgiveriet passerats. Det innebär att förståelsen för den historiska kopplingen till gästgiveriets funktion för resande utmed vägen kvarstår.

3.3. Naturvärden

Befintlig åkerholme påverkas genom förändrad markanvändning och vegetation kommer inte tillåtas växa sig hög inom markområde som idag utgörs av åkerholme. Vidare studer ska utföras för att klargöra framtida markanvändning.

Vid återställning av marken kring den ombyggda korsningen och den vägdel som utgår, ska eventuell nyplanterad vegetation och sådd återspegla den befintliga miljön.

4. Trafikantupplevelser

Landskapets karaktärsområden som identifierats i tidigare skede, och som är viktiga för trafikanternas upplevelse av landskapet är framför allt det öppna landskapsrummet med utblickar över odlingsbygden. En viktig karaktär är även att landskapet är omväxlande med skogspartier; grönska invid bebyggelse och variation i höjdförhållanden genom ådalar och rullstensås.

Ombyggnationen av korsningen bedöms inte påverka hur trafikanter upplever det omgivande landskapet.

5. Sidoområden

5.1. Slänter

5.1.1. Släntlutning

Idag består vägkanterna längs väg 233 och 250 av slänter/öppna diken med kross och högvuxet gräs som bitvis övergår i sly och risvegetation. Vägkanterna längs den nya vägsträckningen efter ombyggnaden av korsningen avses utformas likvärdigt som befintliga vägkanter längs väg 233 och 250 med avseende på släntlutning.

5.1.2. Sådd av slänt och skiljeremsa

I vägslänterna föreslås grässådd med en fröblandning som innehåller ängsflora, vilket främjar den biologiska mångfalden.

Genom att anpassa val av arter till sådana som ansluter till omgivningen, blir slänterna även karaktärsskapande.

Ängsfrö för torra förhållanden bör väljas, och med arter som gynnar pollinatörer.

Ängsvegetation etableras långsamt, så de första 1-2 åren kan blomsteråkerfrö med ettåriga örter användas som ett komplement till ängsfrö. Det ger en snabbt täckande och blommande vegetation i slänten. Exempel på lämplig artsammansättning av blomsteråkerfrö som också är attraktivt för pollinatörer:

Agrostemma githago – klätt
Anthemis arvensis – åkerkulla
Centaurea cyanus – blåklint
Fumaria officinalis – jordrök
Glebionis segetum – gullkrage
Papaver dubium – rågvallmo
Papaver rhoeas – kornvallmo

Sådd ska föreskrivas ske under tidig höst eller tidig vår. Om blomsteråkerfrö används blandas de med ängsfröerna, innan sådden utförs.

Växtjorden anpassas till den tänkta floran, så att mager växtjord används för de lägen som planeras med ängsjord.

6. Detaljer och utrustning

En bullerutredning ska utföras som kan medföra att bullerskydd ska uppföras på fastigheterna i korsningens närhet. Avståndet är 70 meter till närmaste bostad, vilken är belägen söder om korsningen.

Eventuella bullerskydd ska utformas med materialval och kulörer som anknyter till bebyggelsens formspråk och historia. Materialval bör i första hand vara svensk furu som antingen hålls obehandlad eller målas med faluröd slamfärg. Andra material som passar i denna bygd är svart skiffersten, granit och gjutjärn.

7. Drift och underhåll

Ängsfloran i vägslänterna utvecklas bäst om slåtter sker med skärande verktyg samt att bortforsling av slåtrat växtmaterial utförs. Tidpunkt för slåtter anpassas till växtmaterialet.

Ytor med ängsvegetation och långgräs ska slås årligen med skärande redskap vid en tidpunkt anpassad till växtmaterialet. Klippet bortforslas.

Sikttrianglar hålls öppna med slåtter.

8. Förteckning över åtgärder som behöver studeras vidare i fortsatt projektering och byggskede

- Behov av bullerskyddsåtgärder samt dess utformning.
- Studera förändrade förutsättningar för åkerholmen; identifiera och projektera stödjande ekosystemtjänster.